

Bruselj, 30. junij 2025
(OR. en)

11055/25

FIN 800

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 30. junij 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 373 final

Zadeva: POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
o nadaljnjem ukrepanju na podlagi razrešnice za proračunsko leto 2023

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 373 final.

Priloga: COM(2025) 373 final

Bruselj, 27.6.2025
COM(2025) 373 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
o nadaljnem ukrepanju na podlagi razrešnice za proračunsko leto 2023

**POROČILO O NADALJNJEM UKREPANJU NA PODLAGI ZAHTEV EVROPSKEGA PARLAMENTA,
NAVEDENIH V RESOLUCIJAH O RAZREŠNICI, IN ZAHTEV SVETA, NAVEDENIH V PRIPOROČILU
O RAZREŠNICI ZA PRORAČUNSKO LETO 2023**

Kazalo

1. Uvod	1
2. Zaščita finančnih interesov EU	1
3. Smotrnost izvrševanja proračuna EU ter učinek mehanizma za okrevanje in odpornost	6
4. Preglednost financiranja EU	7
5. Zadolževanje Komisije in njeni novi viri lastnih sredstev	9
6. Naporavnane proračunske obveznosti – <i>reste à liquider</i> (RAL) in ukrepi za pospešitev izvajanja sredstev EU	9
7. Obeti za prihodnost.....	10

1. Uvod

Proračun EU je leta 2023 kljub ruski vojni agresiji proti Ukrajini, energetske krizi, naravnim nesrečam in gospodarskim pretresom ostal vir stabilnosti, odpornosti in strateških naložb v korist evropske javnosti, kmetov, raziskovalcev, podjetij in regij po vsej Evropi in zunaj nje.

Evropski parlament je 7. maja 2025 na podlagi priporočila Sveta **podelil razrešnico Komisiji za izvrševanje proračuna EU v letu 2023**. Priporočila Sveta in resolucija Evropskega parlamenta vsebujejo splošnejše zahteve in specifična priporočila Komisiji v zvezi z izvrševanjem proračuna EU.

V tem poročilu o nadaljnjem ukrepanju na podlagi zahtev iz razrešnice za leto 2023 so povzeti ukrepi, ki jih je Komisija sprejela v odziv na: (i) zahteve Evropskega parlamenta v razdelku „Politične prednostne naloge“ resolucije o razrešnici¹ in (ii) glavne zahteve Sveta iz priporočila o razrešnici². Poročilo je del celovitega finančnega poročanja in poročanja o odgovornosti Komisije. Komisija bo v zadnjem četrtletju 2025 izdala še eno, podrobnejše poročilo, v katerem bo odgovorila na vsa specifična priporočila, vključena v priporočila in resolucijo o razrešnici.

2. Zaščita finančnih interesov EU

Komisija pripisuje izjemen pomen spremljanju uporabe sredstev EU v sodelovanju z nacionalnimi organi in izvedbenimi partnerji.

a. Poraba v skladu z vrednotami EU, vključno z načelom pravne države

Pravna država

¹ Sklep Evropskega parlamenta z dne 7. maja 2025 o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2023, oddelek III – Komisija, izvajalske agencije ter deveti, deseti in enajsti Evropski razvojni sklad (2024/2019(DEC)) – 2024/2019(DEC).

² Priporočilo Sveta o razrešnici Komisiji glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2023 (6179/24).

Komisija se odziva na poziv Parlamenta, „naj v primerih, ko države članice kršijo načela pravne države, to pa vpliva ali bi lahko vplivalo na finančne interese Unije, zagotovi dosledno in hitro izvajanje vseh elementov mehanizma [pogojenosti s pravno državo]“³.

Komisija prispeva k zagotavljanju polne in učinkovite uporabe **uredbe o pogojenosti**, da bi zaščitila proračun EU pred kršitvami načel pravne države.

Na primer, za Madžarsko ukrepi na podlagi uredbe o pogojenosti za zaščito proračuna EU veljajo od leta 2022, ko je Svet na predlog Komisije sprejel dva ukrepa: (i) zamrznitev 55 % proračunskih obveznosti iz treh programov kohezijske politike in (ii) prepoved sklepanja novih pravnih obveznosti s „skladi javnega interesa“ in subjekti, ki jih ti vzdržujejo za financiranje EU v okviru neposrednega in posrednega upravljanja.

Komisija je 13. decembra 2023 v skladu s postopkom, določenim v uredbi o pogojenosti, ponovno ocenila razmere na Madžarskem. Ugotovila je, da je tveganje za proračun EU od decembra 2022 ostalo nespremenjeno in da ukrepov Sveta ne bi smeli prilagoditi ali odpraviti. Prva tranša zamrznjenih obveznosti za leto 2022, ki ustreza približno 1,04 milijarde EUR, se je iztekla konec leta 2024 in je bila za Madžarsko izgubljena. Podobno bo druga tranša v višini približno 1,1 milijarde EUR, ki ustreza obveznostim za leto 2023, za Madžarsko izgubljena konec leta 2025, če zadevni ukrep do takrat ne bo odpravljen, to pa se bo nadaljevalo vsako leto sproti.

Madžarska je 2. decembra 2024 Komisijo uradno obvestila, da je uvedla zakonodajne spremembe za obravnavo nasprotij interesov v odborih skladov javnega interesa. Vendar je Komisija v sklepu z dne 16. decembra 2024 ugotovila, da priglašene zakonodajne spremembe ne obravnavajo ustrezno nerešenih pomislekov. Zato Komisija Svetu ni predlagala odprave ali prilagoditve ukrepa v zvezi s skladi javnega interesa in subjekti, ki jih ti vzdržujejo. Jasno je navedla prilagoditve, ki bi bile potrebne za zadostno izboljšanje stanja.

Komisija v skladu z uredbo o pogojenosti in svojim letnim poročilom o stanju pravne države še naprej spremlja razvoj dogodkov v vseh 27 državah članicah. Vsako stanje se oceni posebej in Komisija bo brez oklevanja sprejela potrebne ukrepe, če bo določeno stanje izpolnjevalo merila iz Uredbe.

Poleg uredbe o pogojenosti ima Komisija na voljo še dva druga pomembna instrumenta, ki prispevata k zaščiti proračuna EU pred kršitvami načel pravne države: (i) horizontalni omogočitveni pogoj v zvezi z Listino EU o temeljnih pravicah v skladu z uredbo o skupnih določbah ter (ii) mejnike in cilje, ki obravnavajo izzive na področju pravne države v okviru nacionalnih načrtov za okrevanje in odpornost.

Komisija bo še naprej uporabljala ta nabor orodij in vse druge instrumente, ki jih ima na voljo. Kot je navedeno v nedavnem sporočilu o poti do naslednjega večletnega finančnega okvira, bo spoštovanje pravne države še naprej pogoj za prejemanje sredstev EU, naslednji večletni finančni okvir pa bi moral v ta namen vključevati močne zaščitne ukrepe.

Vrednote EU

Komisija ugotavlja, da Parlament meni, „da mora Komisija zaradi verodostojnosti Unije nujno zagotoviti, da se unijska sredstva ne dodelijo posameznikom ali organizacijam, ki so

³ Glej odstavek 10 – 2024/2019(DEC).

povezani s terorističnimi ali drugimi gibanji, ki izražajo ekstremistična stališča, spodbujajo nasilje in sovraštvo, neposredno nasprotujejo temeljnim vrednotam Evropske unije“.

Z nedavnimi spremembami finančne uredbe so bili v sistem EDES uvedeni izrecni razlogi za izključitev subjektov iz prejemanja sredstev EU, če je bilo ugotovljeno, da opravljajo dejavnosti, ki so v nasprotju z vrednotami EU. Komisija lahko prek sistema za zgodnje odkrivanje in izključitev (v nadaljnjem besedilu: sistem EDES) iz prejemanja sredstev EU izključi subjekte, povezane s financiranjem terorizma, terorističnimi kaznivimi dejanji ali kaznivimi dejanji, povezanimi s terorističnimi dejavnostmi.

Kar zadeva financiranje Agencije Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu (v nadaljnjem besedilu: agencija UNRWA), glede katerega je Parlament v resoluciji o razrešnici izrazil veliko zaskrbljenost, Komisija opozarja, da je po terorističnem napadu v Izraelu 7. oktobra 2023 pregledala celotno finančno pomoč za Palestino, vključno s programi z UNRWA.

S pregledom je bilo potrjeno, da agencija UNRWA izpolnjuje svoje pravne zahteve do EU, vključno z zahtevo, da ne podpira dejavnosti, ki prispevajo k financiranju terorizma.

Pred kratkim je se agencija UNRWA, kot je navedeno v izjavi Komisije z dne 29. januarja 2024, zavezala, da bo (i) neodvisnim zunanjim strokovnjakom, ki jih bo imenovala EU, omogočila izvedbo revizije; (ii) okrepila svoj oddelek za notranje preiskave ter (iii) preverila vse osebje agencije UNRWA, da bi potrdila, da ni sodelovalo v napadih. Agencija UNRWA je te zaveze izpolnila.

b. Zaščita proračuna EU pred goljufijami

Prihodkovna stran

Evropsko računsko sodišče je v svojem letnem poročilu za leto 2023 tako kot v preteklosti podalo mnenje brez pridržka o prihodkovni strani proračuna EU ter ponovno potrdilo stabilnost in točnost pobiranja prihodkov s strani Komisije. Parlament je opozoril na tveganja za finančne interese EU zaradi neustreznih ali neučinkovitih carinskih kontrol uvoženega blaga ter pohvalil prizadevanja Evropskega urada za boj proti goljufijam (v nadaljnjem besedilu: urad OLAF) v boju proti goljufijam, povezanim s carinskimi dajatvami in DDV. Poleg tega je Komisija leta 2023 predlagala ambiciozno reformo carinske unije, o kateri trenutno potekajo pogajanja s zakonodajalcema. Z ustanovitvijo carinskega organa EU, ki bo upravljal novo EU vozlišče carinskih podatkov, bo ta reforma olajšala tudi zgodnje odkrivanje tveganj, ki vplivajo na pobiranje carinskih dajatev, v okviru splošne krepitve zmogljivosti EU za obvladovanje tveganja na carinskem področju ter analitične in kontrolne zmogljivosti.

Struktura za boj proti goljufijam

Začela so se pripravljala dela za pregled strukture EU za boj proti goljufijam. Uvodni sestanek na visoki ravni je potekal 14. marca 2025, udeležili pa so se ga glavni deležniki: Komisija, Evropsko javno tožilstvo (EJT), Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), Evropsko računsko sodišče, Agencija Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust) ter Agencija Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol). Ustanovljene so bile delovne skupine na tehnični ravni. Komisija načrtuje izdajo bele knjige, v kateri bo predlagala splošne usmeritve, ki jih je treba preučiti za prihajajoči pregled strukture za boj proti goljufijam.

Povečanje proračunskih sredstev za Evropsko javno tožilstvo in Evropski urad za boj proti goljufijam

Komisija je seznanjena z večkratnimi pozivi Parlamenta, naj se dodatno povečajo zmogljivosti Evropskega javnega tožilstva in urada OLAF ter okrepi sodelovanje med njima.

EJT naj bi prvotno v letu 2023 dosegel polno število 115 zaposlenih, nato pa naj bi deloval z nespremenjenim številom zaposlenih. Osebe EJT v glavnem uradu se je leta 2025 kljub temu povečalo na 307 uslužbencev. EJT je v letih 2024 in 2025 prejel dodatna sredstva, da bi se upoštevalo sodelovanje Poljske in Švedske, obravnavali naraščajoči stroški plač in stanovanjski stroški ter dosegla popolna neodvisnost njegovega informacijskega sistema od Komisije.

Ne glede na omejitve pri zaposlovanju Komisije, ki vplivajo tudi na urad OLAF, proračun urada OLAF za leto 2025 zagotavlja štiri dodatne zunanje sodelavce za spremljanje pretoka sredstev v Ukrajino.

Koristi revizije finančne uredbe v zvezi z bojem proti goljufijam

Začeni z večletnim finančnim okvirom po letu 2027 se bo z revidirano finančno uredbo okrepila zaščita proračuna EU, med drugim z: (i) razširitvijo področja uporabe sistema EDES na deljeno upravljanje, (ii) zagotavljanjem standardiziranega elektronskega evidentiranja in shranjevanja podatkov o prejemnikih sredstev EU in njihovih dejanskih lastnikih pri vseh načinih upravljanja v enotnem integriranem informacijskem sistemu ter (iii) vključitvijo orodja za podatkovno rudarjenje in oceno tveganja v ta enotni integrirani informacijski sistem – uporaba orodja ostaja prostovoljna do ponovne ocene ob koncu večletnega finančnega okvira.

Druge pomembne spremembe finančne uredbe, ki se že uporabljajo od 30. septembra 2024, vključujejo možnost izključitve naslednjih subjektov iz prejemanja sredstev EU: (i) dejanskih lastnikov subjektov, za katere je bilo ugotovljeno, da so v situaciji za izključitev, (ii) subjektov, ki se upirajo preverjanjem ali revizijam, ki jih izvajajo urad OLAF, EJT ali Evropsko računsko sodišče, (iii) subjektov, ki spodbujajo diskriminacijo, sovraštvo, nasilje ali kršijo vrednote EU, kadar taka dejanja negativno vplivajo ali bi lahko vplivala na izpolnjevanje pravnih obveznosti.

c. Omejevanje napak pri porabi

Ukrepi za zmanjšanje stopnje napak

Komisija se odziva na pozive Parlamenta in Sveta, naj sprejme ukrepe za zmanjšanje stopnje napak. Kot priznavajo Parlament, Svet in Evropsko računsko sodišče, je kompleksnost načinov izplačila sredstev ključni dejavnik tveganja napake. Zato Komisija sprejema zlasti ukrepe za poenostavitev pravil o porabi.

Za **sklade kohezijske politike** so se na podlagi ugotovitev in priporočil Evropskega računskega sodišča in Parlamenta revizijski organi držav članic in Komisija konec decembra 2024 dogovorili o akcijskem načrtu za izboljšanje zmogljivosti organov, pristojnih za programe, za odkrivanje, Komisija pa bo spremljala njegovo izvajanje. Komisija je pregledala tudi svojo revizijsko strategijo za okrepljen nadzor dela revizijskih organov na kraju samem za obdobje 2021–2027. Hkrati v programih za obdobje 2021–2027 še naprej spodbuja uporabo **poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov**, ki so manj

izpostavljene napakam, in **financiranje, ki ni povezano s stroški**, ter izvaja revizije za programe in področja (npr. javno naročanje, državna pomoč), ki veljajo za visoko tvegana.

Model izvajanja **skupne kmetijske politike** (SKP) za obdobje 2023–2027 zagotavlja možnost za poenostavitev, saj državam članicam omogoča, da ukrepe, ki jih financira EU, oblikujejo tako, da bodo ustrezali njihovim posebnim potrebam, hkrati pa uresničujejo cilje na ravni EU. Z novo SKP se tudi spodbuja uporaba novih tehnologij⁴, ki naj bi pomagale pri odpravljanju napak. Komisija ne bo več določala stopnje napak za kmetijske odhodke, saj ti temeljijo na rezultatih. Namesto tega bo odhodke SKP razvrstila v tri kategorije tveganja: nizko, srednjo in visoko, na podlagi ocene pravičnega delovanja sistemov upravljanja, ki so jih vzpostavile države članice. Kmetijski odhodki imajo tradicionalno nizko tveganje in nič ne kaže, da bi se to z novim modelom izvajanja SKP spremenilo.

Kar zadeva **financiranje raziskav in inovacij**, program Obzorje Evropa vključuje večjo uporabo poenostavljenih oblik financiranja, kot so pavšalno financiranje projektov in stroški na enoto, kar bo znatno zmanjšalo upravno breme za upravičence, to pa naj bi po pričakovanjih prispevalo k zmanjšanju stopnje napak.

Nazadnje, Komisija trenutno pregleduje svojo revizijsko in kontrolno strategijo za **Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa** (v nadaljnjem besedilu: NDICI – Globalna Evropa), da bi zmanjšala skupno stopnjo napak in povečala učinkovitost svojih kontrol. Eden glavnih rezultatov tega pregleda bo razvoj zanesljivega in osredotočenega sistema profilov tveganja za boljše ocenjevanje in obravnavanje tveganja napak na ravni projekta in subjekta. Poleg tega je v okviru pregleda obravnavana tudi metodologija predhodnih in naknadnih kontrol, ki se uporabljajo v okviru instrumenta NDICI – Globalna Evropa, da bi se dodatno povečale njihove preventivne in popravne zmogljivosti ter izboljšala točnost podatkov, pridobljenih za oblikovanje profilov tveganja.

V zvezi z **mehanizmom za okrevanje in odpornost (RRF)** je Komisija vzpostavila zanesljiv sistem kontrole in revizije ter ga prilagodila v skladu s svojimi izkušnjami in na podlagi ugotovitev in priporočil Evropskega računskega sodišča in Parlamenta. To je vključevalo posodobitev metodologije revizijskega dela v zvezi z zaščito finančnih interesov EU, okrepitev kontrol sistemov notranjih kontrol držav članic na področju državne pomoči in javnega naročanja ter krepitev sodelovanja znotraj Komisije.

Izmenjave med Komisijo in Evropskim računskim sodiščem o stopnji napak

Komisija ugotavlja tudi, da sta Komisija in Evropsko računsko sodišče v resoluciji o razrešnici pozvana, „naj še pred postopkom razrešnice za leto 2024 poiščeta rešitev za različna pristopa“, Komisija pa, naj „še naprej sodeluje z Računskim sodiščem, da bi izboljšala razumevanje, zblíževanje in primerljivost obeh pristopov pri ocenjevanju napak v odhodkih Unije“.

⁴ Države članice morajo na primer vzpostaviti sistem za spremljanje površin, ki uporablja podatke satelitov Sentinel programa Copernicus za spremljanje vseh prijavljenih parcel v realnem času. To kmetom omogoča, da prejmejo opozorila, kadar zahtevana kmetijska dejavnost ali praksa (še) ni bila izvedena. Kmetje imajo nato možnost, da zahtevo izpolnijo (če je to še mogoče) ali spremenijo svojo vlogo, zaradi česar je napak manj.

Popolna uskladitev metodologij med Evropskim računskim sodiščem in Komisijo je izziv zaradi različnih vlog in poslanstev institucij. Razlike pa morata razumeti obe instituciji. V ta namen so službe Komisije in Evropskega računskega sodišča marca 2025 organizirale vrsto **tehničnih delavnic**, da bi se spodbudilo skupno razumevanje zadevnih metodologij, ter proučile možnosti za nadaljnje izboljšave sistemov Komisije za upravljanje in nadzor. Komisija na podlagi teh delavnic trenutno pripravlja notranji akcijski načrt, katerega cilj je zmanjšati tveganje napak pri porabi EU v okviru večletnega finančnega okvira in spodbujati skupno razumevanje z Evropskim računskim sodiščem za določitev stopnje napak. Na primer, kar zadeva odhodke kohezijske politike, sta se Komisija in Evropsko računsko sodišče dogovorila, da bosta v letu 2025 organizirala dodatne tehnične sestanke, da bi se uskladila glede količinske opredelitve napak pri javnem naročanju.

Komisija prav tako še naprej sodeluje z Evropskim računskim sodiščem, da bi obravnavala razlike v stališčih in razlagah v zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost. Dodatno je pojasnila operacionalizacijo pogojev za upravičenost in koncept dvojnega financiranja v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. Komisija se strinja z željo Sveta, da ne bi smelo priti do uvedbe „novih pravil ali strožjih pogojev, ki bi bili državam članicam naloženi naknadno“⁵, in ugotavlja, da bi spremembe smernic o razlagi pravnih pojmov na polovici izvajanja instrumenta povzročile nove pravne in praktične težave za države članice.

3. Smotrnost izvrševanja proračuna EU ter učinek mehanizma za okrevanje in odpornost

Komisija je seznanjena s pozivom Sveta, „naj [z Računskim sodiščem] še naprej ocenjujeta smotrnost izvrševanja proračuna EU, saj je to resnično koristen ukrep za državljane EU“ in da naj se Komisija „po potrebi v večji meri posveti kazalnikom smotrnosti, ki temeljijo na rezultatih in so lahko neposredno povezani z ukrepi EU“⁶.

Komisija je v celoti zavezana zagotavljanju, da se vsak euro iz proračuna EU dobro porabi v skladu s pravili in v korist evropske javnosti.

Smotrnost se letno spremlja z izjavami o smotrnosti programov. Te so del letnega poročila o upravljanju in smotrnosti izvrševanja proračuna, ki vključuje glavne kazalnike smotrnosti za obdobje 2021–2027 po programih za porabo sredstev. 45 % teh kazalnikov temelji na rezultatih, kar kaže na velik poudarek na rezultatih.

Komisija je decembra 2024 objavila drugo poročilo o učinku zelenih obveznic instrumenta NextGenerationEU, v katerem je izmerila konkreten učinek financiranih naložb na podnebje v smislu preprečenih emisij toplogrednih plinov.

Model izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja jasne spodbude za reševanje dolgotrajnih strukturnih izzivov.

Z neposredno finančno podporo za izvajanje reform se je pospešilo izvajanje specifičnih priporočil za države, ki jih Svet vsako leto izda vsaki državi članici. Na splošno se od vzpostavitve mehanizma za okrevanje in odpornost hitreje dosega višja raven izvajanja specifičnih priporočil za države.

⁵ Glej odstavek 11.4 priporočila Sveta o razrešnici.

⁶ Glej odstavek 5 priporočila Sveta o razrešnici.

Na primer, na področju zaposlovanja, kot je ugotovilo Evropsko računsko sodišče⁷, skoraj vsi načrti za okrevanje in odpornost vključujejo reforme, s katerimi se obravnavajo strukturni izzivi na trgih dela držav članic. Poleg tega številne reforme na drugih področjih (npr. v izobraževanju) prispevajo k spodbujanju visokokakovostnega zaposlovanja, razvoju spretnosti in izvajanju evropskega stebra socialnih pravic.

Mejniki in cilji kot merilo napredka pri izvajanju ukrepov iz načrtov za okrevanje in odpornost zagotavljajo tudi zelo podroben pregled uspešnosti držav članic v času trajanja mehanizma za okrevanje in odpornost.

Komisija je ustrezno seznanjena z mnenjem Parlamenta, „da bi bilo treba pri morebitnem prehodu na uspešnosti model po zgledu mehanizma za okrevanje in odpornost odgovoriti na številna vprašanja, ki so se pojavila pri izvajanju mehanizma, in oceniti podatke o njegovem celokupnem učinku, preden bi ta model uporabili“⁸.

Z vmesno oceno mehanizma za okrevanje in odpornost⁹ so bila izpostavljena področja, na katerih so potrebne izboljšave, vključno z nezadostno vključenostjo lokalnih in regionalnih oblasti, socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe, ali izzivi pri iskanju ravnovesja med podrobnimi mejniki in cilji ter prožnostjo pri izvajanju. Komisija se pri pripravah na naslednji večletni finančni okvir opira na izkušnje iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih programov, pri čemer opredeljuje dobre prakse in področja, na katerih so potrebne izboljšave, da bi to upoštevala pri svojem prihodnjem pristopu.

4. Preglednost financiranja EU

Preglednost je vodilno načelo pri upravljanju proračuna EU. Na primer, trenutno system finančne preglednosti vključuje možnost iskanja informacij o vseh vrstah prejemnikov v okviru neposrednega upravljanja. Cilji in rezultati projektov so na voljo na portalu EU za financiranje in razpise. Zaradi revizije finančne uredbe se bo zaveza Komisije k preglednosti z naslednjim večletnim finančnim okvirom še razširila. Sistem finančne preglednosti naj bi postal osrednja referenčna točka, pri čemer bodo informacije o prejemnikih objavljene **pri vseh načinih upravljanja**.

Kar zadeva financiranje nevladnih organizacij, Parlament ugotavlja, da nedavno poročilo Evropskega računskega sodišča o preglednosti financiranja EU, dodeljenega nevladnim organizacijam, kaže, da Komisija sicer v celoti izpolnjuje vse pravne obveznosti v zvezi s preglednostjo¹⁰, vendar bi bilo mogoče to še izboljšati. Komisija bo nadalje ukrepala na podlagi poročila Evropskega računskega sodišča, kot je določeno v odgovorih Komisije.

Komisija je priznala, da so nekateri delovni programi, ki so jih predložili upravičenci in so priloženi sporazumom o nepovratnih sredstvih za poslovanje, vključevali posebne dejavnosti zagovorništva in lobiranja, ki pomenijo tveganje za ugled EU. Čeprav je bilo v pravni analizi sporazumov, ki jo je opravila Komisija, ugotovljeno, da zadevni subjekti niso kršili pogodbenih obveznosti ali obveznosti iz kodeksa ravnanja, je Komisija maja 2024 izdala notranje smernice za obravnavo morebitnega tveganja za ugled EU. Posodobila je tudi svoj vzorčni razpis za zbiranje predlogov, da bi zagotovila skladnost prihodnjih projektov s temi

⁷ Posebno poročilo 10/2025, odstavek 20.

⁸ Glej odstavek 11 – 2024/2019(DEC).

⁹ Vmesna ocena mehanizma za okrevanje in odpornost – SWD(2024) 70 final.

¹⁰ Glej odstavek 23 – 2024/2019(DEC).

smernicami. Poleg tega kljub neobstoju pravne zahteve po razkritju informacij o zagovorniških dejavnostih, financiranih z nepovratnimi sredstvi za poslovanje¹¹, Komisija še naprej spodbuja preglednost s proaktivno izmenjavo ciljev in rezultatov financiranih projektov na portalu EU za financiranje in razpise. Nenazadnje, zastopniki interesov, ki se v **registru za preglednost** registrirajo kot subjekti, ki ne zastopajo poslovnih interesov, kar bi običajno vključevalo nevladne organizacije, morajo poročati o svojih dejavnostih lobiranja ter v svojih registracijah v registru za preglednost prijaviti svoje glavne vire financiranja in znesek vsakega prispevka nad 10 000 EUR, ki presega 10 % njihovega skupnega proračuna, in ime osebe, ki ga je prispevala.

Komisija je v večletni delovni program za obdobje 2025–2027 za program LIFE vključila dodatne zaščitne ukrepe za zagotovitev, da za nepovratna sredstva za poslovanje niso potrebne posebne in podrobne dejavnosti, ki so neposredno namenjene institucijam EU ali njihovem osebju ali članom, ter ki pojasnjujejo, da upravičenci ohranijo polno odgovornost za svoja stališča. V izjavi, objavljeni 1. aprila 2025¹², se je zavezala, da bo pregledala ureditve glede preglednosti in zahteve po razkritju za upravičence v okviru registra EU za preglednost. Komisija se je tudi zavezala, da bo zagotovila, da bodo člani odbora za ocenjevanje programa LIFE neodvisni in brez nasprotij interesov. Člani morajo pred ocenjevanjem predlogov obvezno podpisati izjave o neobstoju nasprotja interesov, v primeru ugotovljenih nasprotij interesov pa se sprejmejo blažilni ukrepi. Evropska izvajalska agencija za podnebje, infrastrukturo in okolje (CINEA) bo pregledala izbirni postopek za člane odbora za ocenjevanje programa LIFE in izvedla vse potrebne ukrepe za zagotovitev popolne preglednosti.

Podpora dejavnostim, povezanim z razvojem in izvajanjem politik, ostaja pomemben in legitimen cilj financiranja, v skladu z uredbami, ki urejajo nekatere programe financiranja EU, kot sta jih sprejela Evropski parlament in Svet. To zajema večjo vključenost pluralističnih organizacij civilne družbe.

Komisija prav tako priznava zahtevo Parlamenta, da se „organu za podelitev razrešnice posreduje rezultate pregleda sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev in drugih pogodb“, in bo to zahtevo tudi upoštevala¹³.

Nazadnje, revidirana finančna uredba uvaja (i) **obveznost za vložnike vlog za nepovratna sredstva (v okviru neposrednega upravljanja), da navedejo, ali so nevladna organizacija**, in (ii) **opredelitev nevladne organizacije**.

V zvezi s **preglednostjo v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost** morajo države članice poročati o 100 končnih prejemnikih, ki prejmejo najvišji znesek financiranja za izvajanje ukrepov v okviru mehanizma. Komisija je objavila dodatne smernice kot prilogo k svojemu letnemu poročilu o mehanizmu za okrevanje in odpornost za leto 2024 ter države članice opomnila na njihove obveznosti. Na zahtevo Parlamenta je v okviru razrešnice za leto 2023 od držav članic zahtevala seznam imen „100 končnih subjektov ali fizičnih oseb, ki so prejele najvišje zneske sredstev v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost“, vključno

¹¹ V zvezi z objavo informacij o prejemnikih glej člen 38 finančne uredbe.

¹² [Izjava Komisije o programu LIFE.](#)

¹³ Glej odstavek 21 – 2024/2019(DEC).

z izvajalci in podizvajalci. Doslej [junij 2025] je Komisija prejela sezname šestih držav članic in jih predložila Parlamentu.

5. Zadolževanje Komisije in njeni novi viri lastnih sredstev

Komisija je seznanjena s pomisleki Parlamenta glede ravni neporavnane dolga iz zadolževanja in ranljivosti v zvezi z obrestnimi merami, ki vplivajo na raven dolga¹⁴. Od leta 2020 je korenito spremenila svojo prisotnost na mednarodnih kapitalskih trgih, zaradi česar je EU „eden največjih izdajateljev dolga v Evropi“, kot upravičeno poudarja Parlament. Komisija za učinkovito upravljanje obrestnih mer in rokov odplačevanja uporablja kombinacijo kratkoročnih in dolgoročnih strategij zadolževanja. To vključuje izdajo različnih zapadlosti obveznic, kar pomaga razporediti obveznosti odplačevanja v daljšem časovnem obdobju. Odplačilo dolga v okviru instrumenta NextGenerationEU zapade leta 2058, tako da ima EU podaljšan rok za upravljanje odplačil, ne da bi to povzročilo znatne motnje ali ogrozilo finančno stabilnost.

Da bi se bolje obravnavala finančna tveganja, povezana z zadolževanjem Komisije in izpostavljenostjo proračuna EU, je bila februarja 2025 razširjena vloga neodvisnega **direktorja upravljanja tveganj**, tako da vključuje nadzor nad vsemi finančnimi operacijami in upravljanimi sredstvi EU. V skladu z dobrimi praksami v finančnem sektorju direktor upravljanja tveganj – skupaj z novoustanovljeno „enoto za obvladovanje tveganj“ – zdaj deluje kot druga raven zaščite na poslovni ravni za oceno finančnega tveganja finančnih operacij, pri čemer je popolnoma neodvisen od prve ravni¹⁵.

Komisija se strinja, da je „hiter napredek pri novih virih lastnih sredstev bistven“. Leta 2023 je predstavila sveženj predlogov za spremembo predloga iz leta 2021, ki je celovit, prinaša zadostne prihodke, zmanjšuje dodatno breme za proračune držav članic in ga je mogoče hitro izvesti. Komisija pripravlja še druge predloge. Za uvedbo novih virov lastnih sredstev bosta potrebni politična volja in angažiranost vseh strani.

6. Neporavnane proračunske obveznosti – *reste à liquider* (RAL) in ukrepi za pospešitev izvajanja sredstev EU

Komisija ugotavlja, da Parlament v resoluciji o razrešnici „znova izraža veliko zaskrbljenost, ker so nakopičene neporavnane obveznosti (RAL – *reste à liquider*) ob koncu leta 2023 dosegle rekordno raven 543 milijard EUR“¹⁶.

Neporavnane obveznosti so zneski, za katere so bile prevzete obveznosti, vendar še niso bili plačani.

Nepovratni del instrumenta NextGenerationEU je znašal 238,6 milijarde EUR, kar predstavlja skoraj 44 % vseh neporavnanih obveznosti, ki se večinoma usmerjajo prek mehanizma za okrevanje in odpornost. V zvezi s tem Komisija podpira države članice pri zagotavljanju hitrega in učinkovitega izvajanja njihovih načrtov za okrevanje in odpornost, ne da bi se zmanjšale njihove ambicije ali oslabili ključni ukrepi. Kadar ukrepov ni mogoče izvesti zaradi objektivnih okoliščin, lahko države članice zahtevajo revizije svojih načrtov za

¹⁴ Glej odstavek 8 – 2024/2019(DEC).

¹⁵ Prvo raven zaščite sestavljajo službe Komisije, ki upravljajo operacije EU za najemanje, dajanje posojil in upravljanje sredstev ter proračunska jamstva.

¹⁶ Glej odstavek 7 – 2024/2019(DEC).

okrevanje in odpornost, da bi odpravile ozka grla pri izvajanju. Države članice lahko zahtevke za plačilo predložijo tudi, če so izpolnjeni le nekateri mejniki in cilji, kar bo državam članicam omogočilo, da prejmejo delna izplačila, ki ustrezajo že izvedenim mejnikom in ciljem. To prispeva tudi k hitremu izvajanju načrta za okrevanje in odpornost. Komisija v svojem sporočilu NextGenerationEU – pot do leta 2026, ki je bilo sprejeto 4. junija 2025, državam članicam zagotavlja smernice za revizijo in racionalizacijo njihovih načrtov za okrevanje in odpornost, saj se rok za leto 2026 hitro približuje. Države članice spodbuja, naj iz svojih načrtov za okrevanje in odpornost črtajo mejnike in cilje, ki jih ni mogoče izvesti do roka 31. avgusta 2026, ter predlaga obstoječe in nove možnosti za olajšanje izvajanja.

Približno polovica **neporavnanih obveznosti, povezanih s programi večletnega finančnega okvira**, konec leta 2023 izhaja iz kohezijske politike in posledično iz tega, kako države članice izvršujejo sredstva v okviru deljenega upravljanja.

Ker bo stopnja izbire projektov na terenu dosegla približno polovico razpoložljivih sredstev za kohezijske programe za obdobje 2021–2027, naj bi tudi finančno izvajanje kratkoročno doseglo polno hitrost.

Komisija je 1. aprila 2025 sprejela zakonodajni predlog o **vmesnem pregledu kohezijske politike**, da bi prednostne naložbe uskladili s spreminjajočimi se gospodarskimi, družbenimi in geopolitičnimi razmerami ter ambicioznejšimi podnebnimi in okoljskimi cilji. Z njim se uvajajo večja prožnost in spodbude (kot je 100-odstotna stopnja sofinanciranja za pospešitev izvajanja naložb v stanovanja, odpornost v zvezi z vodo, energetske prehode, konkurenčnost in obrambo), da bi se olajšala hitra uporaba sredstev za te okrepljene prednostne naloge, s čimer bi se dodatno pospešilo črpanje.

Komisija je 22. aprila 2025 sprejela nove **ciljno usmerjene spremembe obstoječih programov financiranja EU** za podporo hitrejšim, prožnejšim in usklajenim naložbam v obrambno tehnološko-industrijsko bazo Evrope. S ciljno usmerjenimi spremembami se bo zlasti razširilo področje uporabe **platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP)**, tako da bo vključevalo obrambne tehnologije in proizvode. Če se bosta sozakonodajalca dogovorila o teh zakonodajnih predlogih, se bo pospešilo tudi izvajanje sredstev EU.

Komisija bo še naprej spremljala izvajanje skupne ravni neporavnanih obveznosti. Prav tako bo med letnimi proračunskimi postopki še naprej predlagala ravni odobritev plačil, ki ustrezajo potrebam po plačilih.

7. Obeti za prihodnost

Komisija bo julija 2025 predstavila svoj predlog za naslednji večletni finančni okvir.

V predlogu bodo upoštevana priporočila Parlamenta, Sveta in Evropskega računskega sodišča v okviru razrešnice.

Ovira za proračun EU z več kot 50 programi za porabo sredstev ter številnimi pravili in merili je trenutno zapletenost, kar povečuje tveganje prekrivanja, zmanjšuje preglednost in povzroča vrzeli v financiranju medsektorskih prednostnih nalog. Zaradi te zapletenosti upravičenci, zlasti mala in srednja podjetja, težko krmarijo po sredstvih EU in dostopajo do njih, kar lahko povzroči napake pri porabi.

Enostavnejši proračun EU bi olajšal dostop za vse upravičence, povečal hitrost in kakovost izvajanja ter okrepil sodelovanje deležnikov.

Z racionalizacijo finančnega okolja, odpravo prekrivanj in zagotavljanjem enotnega dostopa do financiranja EU za upravičence je mogoče znatno zmanjšati upravno breme, zamude in napake. Tako se bo navsezadnje izboljšal način porabe proračuna EU ter povečali njegova uspešnost in učinkovitost pri doseganju njegovih ciljev.

* * *